

'Exile' Experience

פרשת בהעלותך תשפ"א

NUMBERS

PARASHAS BEHA'ALOSCHA

10 / 31 - 11 / 1

1a

שבת קטן

to my land and my family shall I go." ³¹ He said, "Please do not forsake us, inasmuch as you know our encampments in the Wilderness, and you have been as eyes for us. ³² And it shall be that if you come with us, then with the goodness with which HASHEM will benefit us, we will do good to you."

³³ They journeyed from the Mountain of HASHEM a three-day distance, and the Ark of the covenant of HASHEM journeyed before them a three-day distance to search out for them a resting place. ³⁴ The cloud of HASHEM was over them by day when they journeyed from the camp.

³⁵ When the Ark would journey, Moses said, "Arise, HASHEM, and let Your foes be scattered, let those who hate You flee from before You." ³⁶ And when it rested, he would say, "Reside tranquilly, O, HASHEM, among the myriad thousands of Israel."

¹ The people took to seeking complaints; it was evil in the ears of HASHEM, and HASHEM heard

Additionally, it is our minhag to recite the first passuk of this passage--"ויהי בנסוע הארון ויאמר משה..."--when we open the Aron Kodesh, to take out a sefer Torah to read from it. Similarly, we recite the second passuk of this passage--"ובנוחה יאמר..."--when the sefer Torah is returned to the Aron Kodesh. The simple explanation for this minhag is that taking out a sefer Torah from its resting place is akin to the journeying of the Aron with the two luchot inside from its resting place in the Mishkan. Likewise,

R. Munk

35. ויהי בנסוע הארון — When the Ark would travel. This passage is bracketed by special markers, an inverted letter nun at the beginning and another at the end. In the Midrash, Rabbi explains that this demarcates the segment as a separate book of the Bible. That makes the portions of Numbers preceding and following this segment into separate books as well. Thus, with three books in Numbers, the Torah may be said to consist of a total of seven books. Indeed, as R' Shmuel ben Nachmani explains in the name of R' Yonasan, the seven books of the Torah correspond to the seven pillars of wisdom referred to by King Solomon: Wisdom has built her house, she has hewn out seven pillars (Proverbs 9:1).

3 נתינת טעם

ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' ויפצו אויביך וינסו משנאיך מפניך. ובנוחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל. איתא בגמ' (שבת קטן). דפרשה זו ספר חשוב הוא בפני עצמו, שהתורה מתחלקת לשבעה ספרים ובי' פסוקים אלו הם ספר בפני עצמו. וצ"ב מה משמעות הספר הזה ומה לימוד והוראה למדים הימנו, שהרי התורה ניתנה להורות לנו מצוות ה' ובכל חומש בתורה נאמרו מצוות שונות, ובפסוקים אלו לכאורה לא נאמרה אף מצוה.

תהד כלל בהעלותך ייאר יקר

קמה זאת התורה

לה) ויהי בנסוע הארון. יש מרו"ל שאמרו (שבת קטן) שב' פסוקים אלו הם ספר בפני עצמו וע"כ מנה ז' ספרים בתורה. וכי יפלא ממך דבר לאמר הרי עיקר התורה למצותיה נתנה ובספר זה אין רמז לשום מצוה, אענה אני חלקי ואומר שלמצות פריה ורביה עשה ספר בפני עצמו, כי במצוה זו תלוי קיום העולם וגורם השראת השכינה כמ"ש רז"ל (יבמות סד.) כל מי שאינו עוסק בפו"ר גורם לשכינה שתסתלק מישראל, שנאמר ובנוחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל. מלמד שאין השכינה שורה בפחות מבי' אלפים ובי' רבבות מישראל הרי שהיו ישראל כ"ב אלף פחות אחד וזה שלא עסק בפו"ר נמצא שגורם לשכינה שתסתלק מישראל. וזו מצות ראשונה שנצטוו עליה כי מיד אתר שנאמר (בראשית א.כז) ויברא אלהים את האדם וגו'. כתיב (שם א.כח) ויאמר להם פרו ורבו. כך עשה ספר מיוחד ממצוה זו לומר שהשראת השכינה בישראל צריך כ"ב אלף וממילא ידע כל איש מישראל להינתן זהיר במצות פו"ר למלאות המספר. וראיה גדולה לדברינו מן פ"ר מחאוננים שסמוכה לה כמו שיתבאר בסמוך.

המפרשים נתייגעו ליישב הפליאה העצומה על רבינו הקדוש, איך יעלה על הדעת שפרשת "ויהי בנסוע" שיש בה רק פ"ה אותיות נחשבת לספר בפני עצמו, הלא אנו רואים כי שאר הספרים בתורה שבכתב כוללים בתוכם הרבה אותיות כהנה וכהנה.

הנהגה ראה במהרש"א (שם) שביאר: סימניות אלו הן כמין גוני"ן הפוכין, ולמ"ד שאין זה מקומה אלא כרי להפסיק בין פורענות וכו' בדמטיק, יש לכוי"ן שעי"ב באו אלו הסימנין בגוני"ן הפוכין, כי הגוי"ן מורה על פורענות כמ"ש פ"ק דברכות שעל כן לא נכתב גוי"ן באשרי לפי שהיא מורה על הנפילה, ועל כן הם הפוכים שיתהפך הנפילה לטובה ע"ש סו"מ ה' לכל הנופלים כמ"ש שם. ולמ"ד ספר חשוב בפני עצמו ע"ש חצבה עמודיה שבעה, באו הגוני"ן בספר זה שהוא קטן שבספרים שאין בו רק שני פסוקים, לרמוז, שגם ספר הזה כולל ג' שערי בינה, והם הפוכים שהם מתהפכים מודעת בן אדם שלא יוכל לעמוד עליהם, וגם משה הנוכח בשני פסוקים האלה לא זכה רק למ"ט פנים כמ"ש ותחסרוהו מעט מאלקים כדאמרינן במס' גדרים. וענין שרמו שנחלקה התורה לז' ספרים כמ"ש שהיא אומנותו של הקב"ה בבריאת עולם בו ימי בראשית כמ"ש ואהיה אצלו אמן, והיינו חצבה התורה עמודיה של עולם שבעה, שהם שבעת ימי בראשית — עכ"ל.

משא"כ בחליכות באי הארץ היתה ההשגחה מכוסה, ורק המביט בעין יפה היה מרגיש בה כמו ההולך בחשכת לילה.

וביאר שם שזוהי הכונה שאמרו חז"ל (שבת קטן) ד"ויהי בנסוע הארון" הוא ספר בפני עצמו, ללמדנו באשר כי התחלת השינוי היה מן "ויהי העם כמתאוננים" כי בשביל שהתנהגו במדת תפארת נענשו מיד אחר שחטאו כי היה צל ההשגחה על יד ימינם, ודבר זה היה קשה עליהם לטבול עד שגרם לשלוח מרגלים כאשר יבואר ריש פרשת שלח. ודבר זה נשתלשל והלך עד שהגיע לזה השינוי כאשר יבואר שם. וא"כ פרשה זו קטנה היא המחלקת בין שני אופני הליכות ישראל עד שכל חלק אחד מן הספר הוא ספר בפני עצמו... עי"ש.

6a קיד באר פ"ר בהעלותך התורה

ומה נפלאים דברי הנצי"ב בהקדמתו לספר במדבר שביאר אומרים ובי' פ"ג עה"פ "ויבדל אלוקים בן האור ובין החושך" זה ספר במדבר שהוא מבדיל בין יוצאי מצרים ובין באי הארץ. משום שבהליכות יוצאי מצרים היה אור השגחת ד' מופיע לעין כל שהוא כבוד ד' ותכלית הבריאתה

The Lawgiving at Sinai had been completed. Had the people already attained the lofty level required for the fulfillment of the Torah, their subsequent history would have been completely different and less com-

plicated. From God's mountain they would have travelled immediately to God's land, to fulfill the Torah in the Land. The Sanctuary of the Torah and the people of the Torah would have reached their zenith in the Land, casting light far out to all the nations. Now this is but a vision for the end of days. Like Israel's history, the history of mankind would have taken a different course.

But the people had not yet reached the lofty heights of their calling. The verses that follow take us into the midst of the camp and introduce a series of aberrations. Ultimately it will become clear that this entire generation was unworthy of entering the land of the Torah, that the possession of the Land over the succeeding centuries was only part of the educational period of Israel's history (see *Tehillim* 106:27 [and Commentary below, 14:23]), and that even this period of Israel's education to its calling could begin only after the generation [that left Egypt] died out and a new generation grew up in its stead.

Consequently, the preceding verse 34 constitutes a parting of the ways, a true turning point in Jewish history. What is more, verse 34 is considered the end of a book, the following chapter 11 is considered the beginning of a new book, and the verses in between (vv. 35-36) are regarded as an important book unto itself: ספר חשוב הוא בפני עצמו. That is why these two verses are framed by סימניו מלמעלה ולמטה. Thus, not just five books were given to Moshe; rather, the number of the books of the Torah is really seven (*Shabbos* 115b and 116a).

Let us try to get at the meaning of these pivotal verses.

It says: ובנוחה יאמר שובה וגו' and בנוסע הארץ ויאמר משה קומה וגו'. When the Ark set out, Moshe called upon it to set out; and when the Ark came to rest, he called upon it to come to rest. Now, we know that the Ark neither set out nor came to rest at Moshe's behest. Yet Moshe called upon it to set out and to come to rest, as though what had already been done had yet to be done. Here we have an expression of man's total identification with the Will of God. One who reaches this level accepts God's Will as though it were his own. This is רבן גמליאל's principle: עשה ויאמר משה קומה: (here) *Sifre*: ויאמר משה קומה: רצונו כרצוני (*Avos* 2:4). Similarly, it says in the *Sifre* (here): וה' וכתוב אחר אומר על פי ה' יחנו וכו', משל למלך שאמר לעבדו הנראה שחזמיריני בשבילי. שאני הולך ליתן ירושה לבני. Here, too, the implication is that Moshe's will was in perfect harmony with the Will of God.

But this exalted quality of selfless acquiescence in, and self-identification with, the Will of God is the very antithesis of the low

state of mind in which Moshe's generation was still mired, as will be shown by the events about to be related. Moshe reached the pinnacle of total identification with the Will of God, but only in the end of days will this be a national characteristic of the entire Jewish people. The attainment of this quality is a prerequisite for the fulfillment of the vision of the end of days, to which Israel and its Torah are paving the way, whereas the lack of this quality led to a turning point in Israel's history. For this reason, the verses containing this statement by Moshe are an intermediate point and divider between two books of Jewish history.

It was regarding the הארץ, the Ark of the Torah, that Moshe made his statement; when the Ark would journey forth and when it would come to rest, Moshe would call to God Himself to arise or to return. Thus, the Torah's journeys were in his sight God's expeditions on earth. Where the Torah finds no home, there is no home for God's Presence; and where there is a dwelling place for the Torah, there is a dwelling place for God's Presence.

Moshe knew that אריבים and משנאים would be waiting for the Torah immediately upon its entry into the world. Its demands for justice and love stand in sharp opposition to the dictates of force and selfishness, whose curse is felt so keenly by the weak and needy. The people in power band together in order to ensure one another of the enforcement of their dictates. These are the Torah's enemies, אריבים, who tacitly conspire to form an all-encompassing barrier to the Torah, which seeks to dwell on earth.

הרי צפרשה בהעלותך יש ההצדלה של צ' ההנהגות, שעד פרשה ויהי צנפוע הימה ההנהגה של חושב"כ ואחר פרשה ויהי צנפוע מתחיל הירידה ממדרגתם ע"י התעללים הנוכחים בצנפוק.

וגם רש"י ק"ל כרבי צביאור כוונה הפרשה, אלא דרש"י ק"ל דלל זה הי' חס לא היו מוטאים, אז היו נכנסים לארץ ישראל בני מלחמה, כנ"ל. אבל כיון שחטאו ושורש החטא כבר הי' מעת שנסעו שסרו מאחרי הי' כנ"ל, א"כ למעשה אין זה מקומה, דהא לא נתקיים נסיעה זו עכשיו והי' נזכך להנהגה אחרת ע"פ הטבע, ולא נכתב כאן אלא להפסיק בין פורעניות לפורעניות, כדאיתא בגמ'. ורבי פליג וס"ל דזה מקומה משום דעל דעת כן נסעו וכן הי' ראוי להיות לולא התעללים שגרמו להורידם ממדרגתם, ולרבי אין כוונה הפרשה להפסיק בין פורעניות לפורעניות, אלא דמ"מ ספר צפני עלמו הוא, דכיון דפרשת ויהי צנפוע היא תכלית המקווה, לכן יש לפרשה זו חשיבות של ספר צפני' ועשה לה התורה סימניות מלפניו ומלאחריו להורות על זה⁽²⁵⁾.

And the Torah's demands for self-control and moral sanctification stand in sharp opposition to the allurements of vulgar sensuality. Hence, the individuals in the ignoble masses of all classes are not only the Torah's שנאים but its משנאים; the Torah is not only hated by them, it is persecuted by them. (שנא in the *pi'el* is indicative of hateful propagand, which arouses hatred of the hated object.)

Nevertheless, Moshe knew that ultimately the Torah would prevail. Because the Torah's journeys are God's expeditions in society and in people's hearts, and because the Torah's enemies and haters are enemies and haters of God's kingdom on earth — that is precisely why Moshe made his statement. When the Ark of the Torah set out, he was confident that the Torah would complete its course on earth, and that when the Torah would intervene in the world, the coalition of enemies would

disperse, and the hateful persecutors would take flight in panic. As it says in the *Sifre*: קומה ה' ויפוצו אריביך אלו המכונסים, וינוסו משנאיך אלו הרודפים. (The contrast between מכונסים and רודפים derives from the contrast between ויפוצו and וינוסו.)

ובנוחה: And when the Ark of the Torah came to its resting place, Moshe saw in his mind's eye not גָּחַ but נָחָה. He envisioned that the day will come when the Torah will not stand in manly opposition (נחור, masculine) to human society; rather, with all its power, which will remain undiminished, the Torah will be מאורסה (נחה, feminine; see *Sifre* on *Devarim* 33:4), the "betrothed" of individual man and of mankind in general, and all men will become bearers of the Torah in all their endeavors, both individual and general. Then the day will come when the thousands of Israel will become myriads [see below]; and of that day, one of the last prophets, Moshe's successors, says: ביום ההוא וקני לי לשם ושבתי בתוכך (*Zecharyah* 2:15). Thus, when the Ark gently came to rest, Moshe said: "Return, O God, to the myriads of the thousands of Israel."

If our approach is not mistaken, these two verses capsule the history of Israel and mankind, a history that began with Moshe's Divine mission. It is therefore fitting that these two verses form "an important book unto itself."

אלא שהביאור הוא, כי כאן נמצאו יסודות הקיום לעם היהודי. בזמן נסיעת הארון, כאשר עם ישראל בנסיעה, בטלטולי הדרך מגלות לגלות, הבעיה העיקרית שלו היא הבעיה של הקיום הפיזי מפני סכנת השונאים, המשנאים והאנטישמים. ולכן "ויאמר משה, קומה ה' ויפוצו אויביך וינוסו משנאיך מפניך".

אולם כאשר עם ישראל שוכן על מקומו שקט ושאנן, והסכנה הקיומית הפיזית קטנה, או אז קיימת סכנה גדולה, סכנה רוחנית, סכנת התבוללות, סכנת תרבותית של "ילמדו ממעשיהם" - ילמדו ויעשו כתרבות אנשים חטאים וע"ז אומר משרע"ה 'ובנוח ה' יאמר (בזמן מנוחה) שובה ה' רבבות אלפי ישראל".

ועל כן מצאנו בפרשה שמשנה רבינו אומר לחותנו יתרו "לכה אתנו והטבנו לך כי ה' דבר טוב על ישראל וגו' אל נא תעזוב אותנו, כי על כן ידעת חנותינו במדבר והיית לנו לעיניים" (במדבר י, לא). וכוונת הדברים, כי משה רבינו ידע היטב כי בזמן שלא יהיו סכנות פיזיות קיומיות, תהיה סכנה רוחנית גדולה לעם והנסיגות שיפקדו את העם יהיו קשים וכבדים. או אז יוכל משה רבינו להציג בפניהם את חותנו יתרו שהוא הגבר אשר הלך נגד הזרם, היה בודד בעולם כולו שקם ועשה מעשה, הכיר בבורא העולם קבל עם ועולם ולא התיירא מפני שום עם או אומה, אלא בעוז רוח ובגבורה עמד בכל הנסיגות הקשים מנשוא. וזאת אשר ביקש ממנו משה רבינו "והיית לנו לעיניים" שישמש כאות ומופת לעם כולו.

16 אלה הדברים - קנה

ואולי בנוסף לפירושים העמוקים שישנה בפרשה, ישנו גם מסר חשוב ביותר לימינו. שומעים אנו כל העת על החדרת ה"אינתיפאדה" לתוך כל שטחי ארץ ישראל, עד שאין מקום ופינה שאין אנו יראים מהתקפות חבלניות, וכל חפץ חשוד כבר מעורר דאגה ורעדה.

על זה אמרה תורה: "ויהי בנסוע הארון". כאשר ארון הקודש, היינו התורה הקדושה, נוסעת ממקום למקום, ואינה נחה רק במקומה בשיבות הגדולות ובבתי המדרש המרכזיים ומרכזי תורה, אלא בכל עיר ועיירה ומושב בישראל, ובכל בית ובית מגיע הארון קודש ולומדים תורה - אז "קומה ה' ויפוצו אויביך, וינוסו משנאיך מפניך". כח התורה הודף את האויב ומפורס ומבטלם.

לא כן - "ובנחה", היינו כאשר הארון מונח במקום אחד ואינו מגיע לכל פינה בישראל, "יאמר, שובה ה' רבבות אלפי ישראל" - אנה הקב"ה, החזר בתשובה לכל רבבות אלפי ישראל, שבלי שיחזרו בתשובה וילמדו תורה, הרי אנו בסכנה נוראה מפני האויב שבא לכלותנו.

17 אלה הדברים

ויעו"י במהרש"א (שבת קטז, א) שביאר הפסוק "ובנחה יאמר שובה ד' רבבות אלפי ישראל" שדרשו חז"ל שהשכינה שורה על כ"ב אלפים מישראל, שהכונה היא על שבט לוי שהם היו כ"ב אלף וזה משום שהם לא נסעו מהר ד' ולא הרחיקו עצמן מבית ד' שהוא מחנה לוי' ושם היה משה רבן וגם הלוחות והארון קרוב להם ולא היו הלוויים בכלל כל חטאי דור המדבר כמפורש במדרשות, ע"ש.

ומבואר שהשראת השכינה היתה דוקא על שבט לוי משום שהם היו צמודים לתר ד'. ולדברינו הביאור בזה הוא שהם השתקקו להשאר בדרגת הר ד' בחינת שם הוי"ה, ולכן זכו להשראת השכינה בדרגה זו.

18 אלה הדברים - קנה

The Ba'al HaTurim provides us with a very nice allusion. The first passuk of this passage: "ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויביך" contains precisely twelve words, paralleling the final passuk of the Torah: "ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה" whereas the second passuk of this passage: "ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל" contains precisely seven words, paralleling the first passuk of the Torah: "בראשית ברא אלקים את השמים" וזהו "ויהי" This teaches us that the two pesukim of the passage are viewed as an independent sefer Torah.

פרשת, "ויהי בנסע הארון" נחשבת לספר חשוב בפני עצמו (שבת קטז), ללמדנו לקח עיקרי יסודי בקיום עם ישראל, שעל ארון התורה לנסוע יחד עם עם ישראל בכל מסעותיו, ולנוח יחד עם העם בכל חנייתיו. הלכת הוא שעל ארון התורה לצאת ולבוא לפניהם מבלי הרף, ערכו הוא כה גדול עד שעשאוהו לספר חשוב בפני עצמו. שני הפסוקים הללו המצומצמים ל"ט מלים ולפ"ה אותיות, נושאים בקרבם את הסוד של צנח ישראל.

עו"ל, כי פרשה זו שיש בה רק שני פסוקים נחשבת לא רק לספר בפני עצמו אלא לספר חשוב, כי שני הפסוקים הללו מבטאים ומייצגים את שני המצבים המנוגדים שבהם נקלע עם ישראל בכל דברי ימיו, את ההשפעה שכל אחד משני המצבים ההפסיים משפיע על צביונה ואופיה של האומה הישראלית, ומה שעל מנהיגי האומה לחלות ולעשות בכל אחד משני המצבים המנוגדים וההפסיים הללו, כי הארון נושא התורה משמש סמל לעם ישראל נושא התורה, וכאשר הארון - ישראל - נוסע וגודד במדבר העמים, כאשר מתקיים בו הכתוב (תהלים קח), "ויתהלכו מגוי אל גוי ומממלכה אל עם אחר", אז ויאמר משה, על מנהיגי האומה בדורו לאמר ולהתפלל, "קומה ה' ויפוצו אויביך וינוסו משנאיך מפניך". אנה ה' הפץ את האויבים והנס את השונאים שאומרים לכו ונכחדים מגוי ולא יזכר שם ישראל עוד. הסכנה היא לקיום הגופני של ישראל, אבל הקיום הרוחני שלו נמצא או במצב של פריחה ושגשוג, הוא מוצא מפלט ועידוד באלקיו ובתורתו. אבל ובנחה יאמר, בתקופה שישיראל נמצא במצב של מגוחה והרוחה, הוא נהנה מן שיווי כויות מלא יחד עם כל יתר אורחי הארץ, אז על מנהיגי ישראל בדורו, לאמר ולהתפלל שובה ה' רבבות אלפי ישראל, בפניית הנביא הושע (ד), "שובה ישראל עד ה' אלקיך כי כשלת בעונך", אנה ה' השב את רבבות אלפי ישראל, המתבוללים בקרב גוי הארץ, קיומו הגופני אמנם בטוח ואתו, אבל קיומו הרוחני מתדרדר ומתנוון.

בישעיה (כו) נאמר: "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול וכאו האבדים בארץ אשור והנדהים בארץ מצרים", בארץ אשור של ארשר אנו אובדים את עצמנו, ובארץ מצרים של מצור ומצוק אנו נדחים אבל לא נאבדים.

13 בש"א (ב) כתיב: "ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעלי", ובאיוב (ז) כתיב: "כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה", ואין סתירה בין שני הכתובים. כי בכתוב הראשון נאמר מוריד היינו ירידה הבאה מן החוץ, בכח של אויבים ושונאים שהם מורידים בעוז ובעצמה את ישראל שאולה, או מתקיים בו הכתוב יעל מלשון ועלה מן הארץ, ובמדרש נאמר (ש"ר א, יג), "כל זמן שישיראל בירידה התחתונה הם עולים, ראה מה כתיב (שמות א) ,ועלה מן הארץ" אמר דוד (תהלים מד), "כי שחה לעפר נפשנו דבקה לארץ בטננו", אותה שעה, "קומה עורחה לנו ופדנו למען חסדך", ובכתוב השני נאמר "יורד שאול", היינו כשישראל יורד שאולה בבחירה עצמית, מבלי כפייה מן החוץ, אז לא יעלה.

ס ידוע המשל שהסערה והשמש התערבו מי מהן תצליח להפשיט בגדי איש עובר, הסערה בכל עצמתה לא הצליחה להפשיט את בגדי האיש ואדרבה, ככל שהסערה גברה, הדק האיש יותר את בגדיו לגופו, אבל השמש אילצה את האיש שיפשיט בעצמו את בגדיו שנעשו לו קשים מנשוא.

פרשה זו של ויהי בנסע הארון, שבה נשקפות העליות והירידות של עם ישראל בארצות פזוריו, נחשבת לפיכך לספר חשוב בפני עצמו, וכן היא מסומנת בנונין הפוכין, לסמן את המצבים ההפוכים, כי בעת שטוב לישראל בחומר, הוא מוצא לו מנוח איתן, רע לו ברות, ובעת שרע לו בחומר והוא אוחז מקל גדודים בידו, טוב לו ברות.

כן י"ל שלהמלה, "שובה" - שובה ה' רבבות אלפי ישראל - יש שני מובנים. א' פעילות להשיב אחים נדחים אל מחנה הארון. ב' שפעילות זו תיעשה בשובה ונחת, במקל נועם ולא במקל חובלים, וזוהי כוונת רש"י באמרו על המלה, "שובה" שכתב, מנחם תרגמו לשון מרגוע, וכן, בשובה ונחת תושעו"י " (ישעיה ל).

14 אלה הדברים - קנה

שמעתי לבאר, שבפסוקים אלו מרומזות כל התקופות העוברות על עם ישראל. "ויהי בנסע" - בשעת צרה בעת הנדודים, הגירושים והגלות, שאו האויבים מהוים את הסכנה הגדולה, זקוקים אנו לתפילתו של משה רבינו, "קומה ה' ויפוצו אויביך וגו'".

"ובנחה" - בשעת מרגוע, שאו צפויה סכנה של טמיעה, של התבוללות והתכשות לה, אז אנו נדרשים לעקה - "שובה ה' רבבות אלפי ישראל", השב את כל האלפים והרבבות של ישראל למקומם, שיוכו לחזור ולשוב להיות קרובים אל ה'.

19 I would like to propose a sound reason for HKB"H choosing to establish the passage of "ידיה בנוסע" as the fifth of the seven books of Torah she'b'chsav. In the compilation Kedushas Shabbas (7), Rabbi Tzaddok HaKohen, zy"a, writes that the seven books of Torah she'b'chsav, alluded to by the passuk: **"She has hewn out seven pillars"**—correspond to the seven midot: חסד, גבורה, תמארת, חסד, גבורה, תמארת. Accordingly, the fifth book—"ידיה בנוסע"—aligns with the midah of "hod"—splendor.

Let us elaborate. The divine poet laments (Eichah 1, 13): נתנני דוד"ה כעבד שמומה כל היום זוד"ה--**He has made me desolate, wretched all day long.** According to the Arizal, this passuk alludes to the fact that the Beis HaMikdash was destroyed in proximity to the fifth millennium, which corresponds to the fifth midah of "hod." This then is the allusion inherent in the passuk: "כל היום דוד"ה". The term דוד"ה is an anagram for דוד"ה; thus, alluding to the fact that the glory and splendor of the Beis HaMikdash—its "hod"—had turned into wretchedness.

Let us add a provocative idea of our own to his sacred insight.

A Tanna בכורות, והתמארת, זו מתן תורה, והנצח זו ירושלים, והחוד זו בית המקדש. taught the following Baraisa in the name of Rabbi Akiva: **"Yours Hashem is the 'gedulah'" is a reference to Krias Yam Suf; "and the 'gevurah'" is a reference to Makkas Bechoros; "and the 'tiferes'" is a reference to Matan Torah; "and the 'netzach'" is a reference to Yerushalayim; "and the 'hod'" is a reference to the Beis HaMikdash.** Thus, it states explicitly that the Beis HaMikdash is the "hod" of HKB"H. This coincides very nicely with the Arizal's assertion that the fifth millennium corresponds to the midah of "hod"—when with the destruction of the Beis HaMikdash, its דוד"ה--splendor and glory -- was transformed into דוד"ה--wretchedness. Hence, it is for this reason that HKB"H fixed the sefer of "ידיה בנוסע" as the fifth book of the Torah, corresponding to the midah of "hod."

For, as explained, this sefer alludes to the period of Galus, when the Mishkan no longer stands.

The Forty-two Journeys in the Midbar 20 Correspond to All the Journeys in Exile

Let us provide further substantiation for this notion. The Megaleh Amukos (Matos-Masei) writes that the forty-two journeys listed in parshas Masei, which Yisrael travelled after leaving Mitzrayim, allude to all the exiles that Yisrael would endure from the time of the exodus until the coming of the Mashiach. Therefore, HKB"H alluded to the four exiles in the opening passuk of parshas Masei (Bamidbar 33, 1): אלה מסעי בני --these are the journeys of Bnei Yisrael, who left the land of Mitzrayim with their legions, led by Moshe and Aharon. The first letters of the words א'לה מ'סעי ב'ני י'שראל form an acronym for: א'רבע מ'די ב'בל --the four major exiles.

In the Megaleh Amukos on Vaeschanan (240), he adds that this is the reason the cantillations on the four words א'לה מ'סעי ב'ני י'שראל are "אזלא גרש מונח רביעי". In other words, "אזלא גרש" indicates that Bnei Yisrael are driven out of one country after another in exile; while "מונח רביעי" indicates that they will endure these wanderings during the four exiles alluded to in this passuk. Thus, the forty-two journeys travelled by the generation of the midbar allude to all of Yisrael's exiles.

Let us explain. Throughout the forty-two journeys travelled in the midbar, the Mishkan did not stand on its foundation. This clearly alludes to the period of Galus, when we are deprived of the Beis HaMikdash. Yet, the Aron containing the two luchos, encompassing all of the Torah, always travelled with them. This

21 שחרב בית המקדש, אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד—from the day that the Beis HaMikdash was destroyed, HKB"H only has four cubits of halachah in His world.

The Purpose of Galus Is to Reveal the Light of Torah that Is Dispersed throughout the World

Following this exalted line of reasoning, we will proceed to explain how these two pesukim of "ידיה בנוסע", containing eighty-five letters, constitute a complete volume within the seven books of Torah she'b'chsav. We will begin by introducing a precious teaching from Rabbi Baruch of Mezhibuzh, zy"a in the sefer Butzina

כי יפלא: כי יפלא: דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין ובין גנע לגנע דברי ריבות בשערך, וקמת ממוך דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין ובין גנע לגנע דברי ריבות בשערך, וקמת D'Nehora (Shoftim) focusing on the passuk (Devarim 17, 8): **"If a matter of judgment will be hidden from you, between blood and blood, between verdict and verdict, or between affliction and affliction, matters of dispute in your cities—you shall rise and ascend to the place that Hashem, your G-d, shall choose.**

He applies the well-known concept that HKB"H used the Torah to create the world. The Zohar hakadosh expresses this fact as follows (Terumah 161b): קודשא בריך הוא אסתכל באורייתא וברא: "I was looking in the Torah and created the world. This idea also appears in the Midrash in association with the passuk (Bereishis 1, 1): התורה אומרת אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה... the Torah says: "I was HKB"H's artisan's vessel (instrument)... HKB"H would look in the Torah and create the world.

Based on this concept, Rabbi Baruch says that since HKB"H created the world with the holy Torah, it has divisions just like the Torah. Just as the Torah is divided up into longer passages and shorter passages; so, too, the world that was created with the Torah is divided up into countries of varying sizes. Furthermore,

every place on earth is sustained by some portion of the Torah that is related specifically to that place.

22 In this manner, he explains the following familiar phenomenon. Occasionally, a person studies laboriously to comprehend a certain part of the Torah to no avail until he arrives at a particular destination. Then, he suddenly understands everything that was previously difficult and incomprehensible to him. The explanation for this phenomenon is that that portion of the Torah is specifically associated with that location. Hence, it was incomprehensible to him until he reached that location. This is the meaning of the Mishnah (Avos 4, 3): אין לך דבר שאין לו מקום—there is no thing that does not have its place.

We can now interpret the passuk: "If a matter of judgment will be hidden from you, between blood and blood, between verdict and verdict, or between affliction and affliction, matters of dispute in your cities"—suppose some Torah-related issue is difficult for you to comprehend, and you do not know which location on earth is associated with that portion of the Torah; the Torah advises: "You shall rise and ascend to the place that Hashem, your G-d, shall choose"—namely, Yerushalayim, because she encompasses the entire world. Therefore, she also contains within her all the parts of the Torah related to every place on earth. Consequently, in Yerushalayim, that portion of the Torah that eluded you previously will now be revealed to you. This is the gist of his sacred insight.

The Function of Galus Is to Gather Together All the Portions of the Torah

Based on the enlightening words of Rabbi Baruch, zy" a, we can begin to comprehend the Almighty's profound intent. As a consequence of Yisrael's sins, not only did an evil regime destroy the Beis HaMikdash and reign in Eretz Yisrael; but, in addition,

HKB"H exiled Yisrael from their holy land and scattered them among the goyim throughout the world. We express this tragic fact in our Mussaf prayers on the holidays: "ומבני חטאינו גלינו מארצנו—but due to our sins, we were exiled from our country and distanced from our land.

Now, let us recall the passuk in parshas Yisro. When Yisrael stood at Har Sinai ready to receive the Torah, it states (Shemos 19, 5): "ועתה אם שמוע תשמע בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים כי:—and now, if you listen well to My words and you will keep My covenant, you will be a treasure to Me from among all the peoples, for all the earth is Mine. The Ohr HaChaim hakadosh interprets this passuk based on Chazal's statement (Pesachim 87b): "לא הגלה הקב"ה את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו -- עליהם גרים" -- HKB"H only exiled Yisrael among the nations in order to add converts ("geirim") to their numbers.

In Sha'ar HaPesukim (Shemos), the Arizal explains that as a consequence of the sin of Adam HaRishon, sparks of kedushah fell into the realm of tumah and were scattered throughout the world among the nations. Therefore, Yisrael were exiled from one foreign land to another in order to retrieve and elevate those fallen sparks back to the realm of kedushah. This is the message being conveyed by Chazal: "כדי שיתוספו עליהם גרים" -- they are referring to the "nitzotzei kedushah" that were scattered among the nations of the world and are called "גרים". As a result of Yisrael's work in Galus, they are being retrieved from the realm of tumah and reconnected with the realm of kedushah.

The Ohr HaChaim hakadosh finds this puzzling. After all, we find explicit pesukim in the Torah and in the Neviim stating that Yisrael were exiled from Eretz Yisrael for no other reason than their numerous sins. Had it not been for their sinful ways, they would never have been exiled from Eretz Yisrael. In that case, how would they have elevated the "nitzotzei kedushah" that were scattered throughout the world as a consequence of the sin of Adam HaRishon? He answers that even had they not sinned, they would have been able to draw all of the holy sparks back to Eretz Yisrael by means of Torah-study. For, the Torah is a virtual magnet attracting the "nitzotzei kedushah" from all around the world to it. Here are his actual words:

All the Splendor Left the Daughter of Zion

It should be apparent that this phenomenon applies to the holy Torah, as well; its power of attraction has diminished due to our sins. While the Beis HaMikdash stood and HKB"H rested His Shechinah there, Yerushalayim was a virtual magnet, drawing all the portions of the Torah to it from all over the world. This is the implication of the passuk: "כי ימלא ממך דבר למשפט... וקמת ועלית אל:—when halachic issues are unclear to you, go up to the Beis HaMikdash in the holy city of Yerushalayim; because she draws all the portions of the Torah to her from all over the world, in the sense of: "ירושלים הבנויה כעיר שחבורה לה:—Yerushalayim is a city united.

Yet, due to Yisrael's failure to fulfill the precepts of the Torah in Eretz Yisrael, they caused the destruction of the Beis HaMikdash, and the following lament became a reality (Eichah 1, 6): "ויצא מן בית:—all the splendor and glory of Tziyon left her. In other words, the principles of the Torah were no longer concentrated in Yerushalayim. Therefore, Yisrael had to wander in exile from place to place to reveal to retrieve all the portions of the Torah connected to the various locations throughout the world.

Definitive proof of this phenomenon is evident from the first Galus. After the churban, Yisrael were exiled to Bavel, where they revealed the Talmud Bavli; to this day, it illuminates for us the darkness of all the exiles. Chazal (Sanhedrin 24a) express this fact with the following elucidation of the passuk (Eichah 3, 6): "במחשכים הושיבני כמותי עולם, אמר רבי ירמיה זה תלמודה של בבל:—He has placed me in darkness like the eternally dead." Rabbi Yirmiyah said: This alludes to the Talmud of Bavel.

In other words, HKB"H provided us with the Talmud of Bavel to illuminate for us the darkness of the Galus. In similar fashion, Yisrael were exiled from one place to another to reveal the

portions of the Torah that were concealed there. For instance, our sacred Rishonim, who were like malachim—including Rashi and all of the French Tosafists—revealed incredible portions of the Torah in France. Similarly, there were the Rishonim and scholars of Spain—the Rif, the Rambam, the Ramban, the Rashba and the Rosh—whose waters of Torah we drink from and thirst for and whose Torah will illuminate the way for us until the coming of the righteous redeemer.

This provides us with a very nice interpretation of the Mishnah (Avos 4, 14): "הוי גולה למקום תורה" -- exile yourself to a place of Torah. When a man leaves home to study Torah in another city, he should not complain that he is being compelled to go into exile. Instead, he should believe wholeheartedly that he is being exiled to "a place of Torah." In other words, HKB"H, the Grand Orchestrator, has arranged for him to reach that particular location; for, there he will find the portion of the Torah that is uniquely his and is related to the essence of his neshamah.

עתיד בהעלתך אמונת קל

ולהבין הענין בזה י"ל דהנה ידוע שיש נצוצות המפורזים בכל חלקי העולם שהם חלקי קדושה הנמצאים בשביה ע"י חטא אדה"ר או אף מקודם לכן מעולם התהו והם עומדים ומצפים לתיקונם ע"י שבני ישראל באים במקום שנמצאים שם הנצוצות שם ועוסקים שם בתורה ובתפלה אף בקיום המצוות. ולחלית זה נשתלחו ישראל לגלות כדי לתקן כל הנצוצות המפורזים בכל העולם. שאילו זכו ישראל היה כוחם יפה לתקן כל הנצוצות אף בהיותם בארץ ישראל שהיו הנצוצות נמשכים אליהם כמ"ש הארוכה"ק פ' בהר. משא"כ אחר שחטאו אין בכוחם של ישראל לברר הנצוצות רק ע"י הליכתם למקומות שנמצאים שם הנצוצות. וכמו שפ"י הכוונה ע"מ שאחז"ל לא גלו ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים. דהכוונה על כירור הנצוצות שיתקנו ישראל בגלות. וכשיושלם כירור הנצוצות יכנס הקב"ה נפוצות ישראל וישיבם לאדמתם.

והנה עתה מסתיימת תקופת הימים המאירים שהחלו מ"ט"ו בשבט ואח"כ ימי אדר וניסן וימי הספירה והחג השבועות. ועתה באים חדשי תמוז ואב שהם חדשי החורבן והגלות. והשליש האחרון של חדש סיון שהוא מיום כ"י סיון כבר שייך לחדש הבא

**"A new Torah will emanate from Me"
Refers to All of Yisrael's Chiddushim in Galus**

Now, we are familiar with the elucidation in the Midrash (V.R. 13, 3) of the passuk in the Navi (Yeshayah 51, 4): **"כי תורה מאתי תצא"** **"For Torah will come forth from Me":** HKB"H said: **"A new Torah will come forth from Me"—novel interpretations of the Torah will come forth from Me.** In the Derashos of the Chasam Sofer, he explains that this Midrash is depicting the situation of le'atid la'vo. For, then HKB"H will reveal all the chiddushim—novel interpretations—of the Torah that Torah-scholars proposed throughout the generations and intuited the true meaning of the Torah. Here is what he writes: **"מירוש, אותה תורה שחידש כל תלמיד חכם: בדורות שעברו הנקראת תורה חדשה, התורה ההיא מאתי תצא לעין כל ישמענו מפי, in other words, those Torah-insights that every scholar proposed in past generations are called the "new Torah." That Torah will emerge from Me for all to see; they will hear it from My**

mouth. For, all the words of those wise scholars are valid, beyond a doubt and beyond question.

We now have cause to rejoice. We have achieved a better understanding of Chazal's revelation that the passage of **"ויהי בנסוע"** is an independent sefer. While it is true that it contains a mere eighty-five letters; nevertheless, it alludes to Yisrael's journey through Galus, existing without a Beis HaMikdash, sustained by this small sefer alone. Since the Aron travels with Yisrael in Galus, Torah scholars are able to propose novel insights and interpretations of the Torah. **Le'atid la'vo, HKB"H will teach Yisrael these chiddushim, fulfilling the promise of: "תורה חדשה" a novel Torah will emerge from Me.**

30 At this point, we can postulate that le'atid la'vo, HKB"H will combine this new Torah—comprised of all the chiddushim that Torah scholars proposed throughout all of the galuyos—with the sefer **"ויהי בנסוע הארון"** that alludes to the Galus. Recall that the first passuk—**"ויהי בנסוע"**—alludes to the situation of Galus, when we must survive without a Beis HaMikdash, when we are sustained by the mere four cubits of halachah of our Torah-study; while the second passuk: **"ובנוחה יאמר"**—alludes to the future geulah. Thus, these two magnificent pesukim, alluding to Galus and geulah, will expand to become a large sefer that HKB"H will complete with the revelation of His new Torah, so to speak.

We can now appreciate why we recite these two pesukim when we remove the sefer Torah from the Aron Kodesh--**"ויהי בנסוע"**--and when we return the sefer Torah to the Aron Kodesh--**"ובנוחה יאמר"**. We are alluding to the fact that during Galus, when we exist without the Beis HaMikdash, we are sustained by the remnants of the Torah, the four cubits of halachah that HKB"H retains in His world. In the merit of this Torah-study, we will merit the future geulah. At that time, HKB"H will expand the sefer of **"ויהי בנסוע"**; it will become a large sefer including all of the novel insights and interpretations of the Torah proposed by Torah-scholars throughout all of the galuyos—with the coming of the righteous redeemer—the **"go'el tzedek"**--swiftly, in our times! Amen.

שעתיד הקב"ה ללמד את ישראל, ולפי מה שביארנו יצרף הקב"ה כל חידושי התורה לספר "ויהי בנסוע", לכן יש בו פ"ה אותיות לרמז שספר זה המדבר על נסיעת הארון עם שבתי הלוחות הראשונים, הוא יסוד לכל התורה שבעל פה שעתיד הקב"ה לצרף לספר זה.

כמ"ש במהר"ל. וע"כ ימים אלו מיועדים לחיפון הנצוצות המפוזרים בכל המקומות, ולכן נקבע סדר העולם שבתקופה זו כ"א נוסע ונודד ממקומו זה בכה וזה בכה. ומה מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ. ופירש הכעש"ט הק' שהאדם סבור שתכלית נסיעתו הוא לשם מנוחה ותענוג. אבל האמת שתכלית הנסיעה הוא משום שבמקום ההוא נמצאים הלקי נצוצות השייכים דייקא לשורש נשמתו והם ממתנים עליו שיתקנו על ידו ע"י שיקיים שם איזה מצוה או בלימוד תורה או בתפלה.

וכתרגום יונתן פ' במדבר כפ' הדגלים כתב שכל דגל היו בו שלשה גוונים כנגד הגוונים שבאבני החשן וחקוקים בהם שמות השבטים. ובדגל של יהודה היה כתוב הפסוק קומה ה' ויפוצו אויביך ויניסו משנאיך מפניך. ועל דגלו של ראובן כתוב שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. ועל דגל אפרים כתוב וענן ה' עליהם יומם בנסעם מן המחנה. ועל דגלו של דן כתוב שובה ה' רכבות אלפי ישראל, ע"כ. וי"ל כי כשמוציאים הס"ת ממקומה בארון ומניחים אותה על השלחן הוא בדוגמת מסע מחנות ישראל שהרי התורה יש בה ס' רבוא אותיות כנגד ס' רבוא נשמות ישראל וכן יש בה כ"ב אותיות התורה שהם כנגד כ"ב אלף לויים שהוא מחנה שכניה. וכשמוציאים הס"ת ומסיעים אותה ממקום למקום הוא בכחינת מסע

ישראל ממקום למקום, וע"כ אומרים אז הפסוקים שהיו כתובים על דגלי המחנות שהם ויהי בנסוע וגוי שובה ה' וגוי, שמע ישראל וגוי. ומה שאין אומרים הפסוק של דגל אפרים שהוא וענן ה' עליהם יומם י"ל כי הוא פסוק של פורענות כמו שאחז"ל שלכן נכתב ויהי בנסוע שלא במקומו כדי להפסיק בין פורענות לפורענות. כי הפסוק הקודם של נסיעתם הוא ענין של פורענות שהיו נוסעים מהר ה' כתינוק הבורח מבית הספר כדאי' במדרש. ומ"מ נרמז בו הכ' והם רבבות אפרים והם אלפי מנשה. ודגלו של ראובן הרומז לבחי' הגלות שחדשי תמוז ואב הם שבטי ראובן ושמעון כנ"ל. וע"כ הפסוק שלהם הוא שמע ישראל שהוא ענין ההתחזקות באמונה מתוך מסיני"פ הנצרכת בעת הגלות.

וכעת לפני צאתנו למסעותינו אנו קורין פ' ויהי בנסוע שהוא ספר מסעות בני ישראל בגלות. ואי' בספה"ק דגל מחנה אפרים משם הכעש"ט שכל אחד מישראל עובר את המ"ב מסעות שנסעו ישראל במדבר. ואשרי חלקו של השם לבו להיות כל מסעותיו עפ"י ה' ולשמור משמרת ה'. ובדור הזה אנו הם נושאי הס"ת שעל אף מיעוט ערכנו סוף כל סוף אנו לומדים ומתפללים. וע"כ אנו עבדינן שליחותיהו דכל ישראל. ואנו נושאי הארון המפסיקים הפורענות.

ס"ג חשמי"ח

31 פ"ה פנים

מעשה יומתק להבין הטעם שהשאר הקב"ה בספר "ויהי בנסוע" פ"ה אותיות, לרמז שהשלמת ספר זה היא על ידי שיחזירו חכמי התורה כל האותיות בתורה שבעל פה שהיו על הלוחות הראשונים, אשר כפי המבואר בדברי החתם סופר" זאת היא התורה החדשה

כאשר יעטוף וינטער הרוח שהוא מלפני כי הוא מן העליונים, ויעטפו נשמות אשר אני עשיתי, לא אריב עוד ולא אקנוף, כי איך לא אחון וארחם על נפש יקרה אשר הוא מלפני ונשמות אני עשיתי? על כן יקל העון כפי אשר תכבד העבודה והאנחה עליו, כי היגון יצא מאת טוהר הנשמה העליונה וכו' (שעי משונה ז"א, יג)

הנפש, שהיא חלק אלוה-ממעל, מוכרחה להגיע לכוונת. אין מה שיחסום את דרכה אל הברי"ת שהוא מקורה. לכן באה הבטחת הקב"ה יכי לא לעולם אריב וכו', כלומר לא יריב הקב"ה עם הנפש, ולא יקנוף עליה, כי הלא היא 'מלפני', היא שייכת לי, ואת הנשמות הלא 'אני עשיתי', ו'איך לא אחון וארחם על הנפש היקרה'. עלינו לקנות מחשבה נפלאה זאת של רבינו יונה כעיקר בעבודה.

7 יש להתעורר ולמוד על הגדלות האין-סופית של הנפש האלוקית שבאדם, מהגמ' בשבת (קטו): האומרת על הפסוקים 'ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' וגו' ובנוחה יאמר שובה ה' וגו': "פרשה זו עשה לה הקב"ה סימניות מלמעלה ולמטה וכו' מפני שספר חשוב הוא בפני עצמו". דברי הגמ' הם פלא. מה החשיבות הגדולה בשני פסוקים אלו עד כדי להחשיבים כיספר חשוב בפני עצמו כמו חומש שלם? התמיהה היא עצומה, וכל מה שנדרב לא יספיק לתרץ שאלה חמורה זאת. ננסה להרים משא כבד זה עפ"י דברי המהר"ל (מצינו עולם נמי להנח ריע פ"א) המבאר שכל תכלית התורה היא להוציא לפועל בעולם הזה את הצלם האלקי שבאדם. כי מצד עצמה, הנפש האלקית שבאדם כולה שלמות, ורק המחוסם החומרי הוא הפוגם. וזו היא תכלית התורה - להסיר את מחוסם החומר.

הנהגה בפסוקים אלו רואים את נוראות גדלות נפש האדם. למדים מהם עד היכן יכול האדם להגיע אם רק יוציא לפועל את נפשו האלקית. וכמו שכתב רש"י (נמדיני ט"ז): "כיון שהיו ישראל נוסעים וכו' ולא היה מהלך עד שמשוה אומר 'קומה ה', כיון שהיו ישראל חונים וכו' ולא היה נפרש עד שמשוה אומר שובה ה' וכו', הוי אומר על פי ה' וביד משה". השכינה ברמות הענן, לא היה בכוחה לחנות ולנסוע בלי דיבורו של משה. יש כאן ביטוי נורא לגדלות נפש האדם המוציא לפועל את הצלם-אלקים שבו! וכיון שזו היא כל מטרת התורה - כמש"כ המהר"ל - לכן מוכן מודע פסוקים אלו נחשבים כספר בפני עצמו, ספר המלמדנו את גדולתה הנוראה של נפש האדם, ואת חשיבות האדם היכול להגיע לשיאים כאלו!

זו היא שאומר רבינו יונה שמעלת התשובה היא לפי גודל המרירות ועוצם היגון. כי היגון נובע מהנפש האלקית שבאדם, מה'צלם-אלקים' שבו, וחשיבותה של הנפש היא לאין עורר.

שלום

בהעלותך

נתיבות

ו"ל הנהגה בתורה יש עניני מצוות בפועל ויש מה שהתורה מורה עניני מוסר ודרך ה' איך לקיים כראוי את כל תרי"ג מצוות ולבוא אל תכלית התורה והמצוות, וזה ענין פרשה זו שהיא ספר בפנ"ע. וענינו ע"פ מש"כ הרה"ק המגיד מקו"ניץ ז"ע בעבודת ישראל כפי הפסוק ויהי בנסוע הארון וגו'. ארון רומז לתלמיד חכם שהתורה בקרבו, שהוא כמו הארון שבו היו הלוחות ועשרת הדברות והתורה ותרי"ג מצוות. והנה מי שרוצה להתקרב אל השי"ת

צריך לעבור מקודם נסיונות, כי כן יסד השי"ת שאין אדם מתעלה למדרגה יותר גבוהה כי אם ע"י נסיונות, ובמיוחד תלמידי חכמים מתנסים בנסיונות קשים ביותר. ואחרי שמתגבר על הנסיון הריהו עולה מדרגה לדרגה, שמכל נסיון שאדם עובר הוא גדול ומתעלה. וכדאי במדרש (ב"ר נה, א) שהנסיון הוא בבחי' נתת ליראיך נס להתגוסס, כנס של ספינה, נס להתגוסס גידולין אחר גידולין, שמתוך הנסיון הולך יהודי וגדל ומתעלה. אכן בשעת נסיון יש

הסתלקות המותין, שנוטלין מן האדם את כל המוחין שלו והוא בסכנה גדולה שלא יכשל ויפול ח"ו וצריך שמירה גדולה וחיוזק. וזהו שאמר הכתוב ויהי בנסוע הארון, ר"ל כאשר יהודי עומד בנסיון כדי לנסוע ולעלות ממדרגה למדרגה, ויאמר משה, שמשוה התפלל עליהם וביקש קומה ה' והיה בעזרתם שלא יפלו ח"ו ואדרבה יתחזקו ויעלו יותר ויותר, ויפוצו אויבך ויגוסו משנאיך מפניך, היינו שלכוחות הרע לא תהיה אחיזה ביהודי ויוכל להתגבר עליהם ולעמוד בנסיון.

וענין הנסיונות הוא משום שכל יהודי ירד לעולם עם שליחות עליונה, שלכל אחד יש שליחות מיוחדת בעולם, שע"ז אחז"ל (במ"ר טו, א) אין לך חביב לפני הקב"ה כשליח שנותן נפשו למלא שליחותו. ולכל אחד במילוי שליחותו יש עתים של נסיונות שהוא בסכנה ועלול ליפול, וע"ז ביקש משה ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויבך ויגוסו משנאיך מפניך, שיוכל לעמוד בנסיון. וע"ז נאמר בפיוט אקדמות, עדב יקר אחסנתיה חביבין דבקבעתא עבידין ליה חטיבא בדנח ושקעתא, דקאי על השליחות של יהודי, שיש השליחות בדנת בעת אור לו, ויש השליחות והנסיונות בשקעתא, המה נסיונות החיים בעת שהחושך אופף אותו מכל עבר, וכמש"כ המאור עינים שכל יהודי צריך לעבור בחי' עשרה נסיונות, ובכלל זה כל נסיונות החיים של יהודי, שע"י שעובר את הנסיונות ועומד בהם הוא ממלא את השליחות העליונה שבעבורה ירד לעולם, וע"ז מתקדש שמו ית'.

ואח"כ נאמר ובנוחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל. וי"ל בזה, דאחר שיהודי כבר מתגבר על הנסיונות וכבש את היצור עדיין לא סיים שליחותו, שמעתה מוטלת עליו השליחות בעשה טוב. שתכלית התורה ועבודת ה' היא דחילו ורחימו, אהבה ויראה, וכן השליחות של איש יהודי בעולם ישנה בסור מרע וישנה בעשה טוב. ואחר שפילגא שליחותו בסור מרע והתגבר על הנסיון עליו למלא השליחות בעשה טוב באהבת ה' ודביקות בה', וזו היא בקשת משה ובנוחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל, ובנוחה מל' מנוחה ונחת, שובה ה' רבבות אלפי ישראל, שהקב"ה ישכון עם ישראל וישרה שכינתו עליהם ויהיו ישראל דבוקים בהשי"ת, שזה תכלית הכל כדאיתא בספ"ק שתכלית כל התורה ותרי"ג מצוות היא ובו תדבק, שיהודי יהיה דבוק בהשי"ת.

ראשית דרכו של יהודי היא בבחי' בנסוע הארון, שדרכו רצופה מכשולים ונסיונות בסור מרע, ואח"כ ובנוחה יאמר, אחרי שמתגבר על הנסיון ומגיע אל המנוחה או יש לו את השליחות בעשה טוב להשיג אהבת ה' ודביקות בה', שכל ימי חייו הוא צריך להתקרב לדביקות בה' שבזה הוא ממלא את תכלית שליחות חייו, וכמ"ד ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוך כל אחד ואחד, אחרי שמקיים ועשו לי מקדש בסור מרע, וזכה לושכנתי בתוכם לתכלית הדביקות בה'.

“The entire universe was created for each single individual. Each person is appointed and assigned for a special mission of his own. It is for this mission that the entire universe supports him and is in need of him.” (Pri Tzaddik, Parshas Shekalim)

Hashem's tailor-made missions include challenges that are meant to bring our inner talents to light. Life and suffering are intertwined (Vayikra Rabbah 30:2). Each individual must have a certain amount of yissurim they will have to suffer over the course of their lifetime. Each challenge is your opportunity to become one of Hashem's heroes—those who successfully respond to tests that come their way with complete confidence in Hashem.

All of Hashem's creations were created knowingly and willingly. At the time of the creation of the world, Hashem showed us what sort of life we would lead. The neshamah was informed of every single experience and every single event that he would encounter in its lifetimes. He was told how many years he would live as well as when and how he would die. He was shown how much parnassah he would have, whether he would live comfortably or be needy, whether he would be independent or dependent on others. And every single person, having seen every nisayon he would endure, was satisfied. He agreed and gave his full consent (Rabbeinu Bachya, Devarim 22:9).

Knowing that we were involved in choosing the challenges Hashem sends our way should be very reassuring. In the World of Truth, where the decision was made, it was clear to our soul that this was exactly what we needed.

וזה ענין פרשה זו שבה התפלל משה רבינו ע"ה וביקש על כל המצבים של יהודי, הן בסור מרע, שיוכל להתגבר על כל המכשולים, והן בעשה טוב שיוכל למלא תכלית שליחותו להיות דבוק בהש"ת בבחי' ושכנתי בתוכם. וע"כ פסוקים אלו הם ספר חשוב בפני עצמו בתורה, אף שלא נאמרו בהם מצוות שבפועל, אבל הם מלמדים את תכלית כל התורה והמצוות, שהיא תורה בפנ"ע כמו קיום המצוות, שאין לך תורה גדולה מזו המלמדת את תכלית התורה והמצוות.

דרש מרדכי ר' זצ"ל 39

טעם לאמירת ויהי בנסוע הארון

38 FINDING LIGHT IN THE DARKNESS R. Roseblatt

As I mentioned earlier, the Sages make a remarkable statement: "A person who has had nothing painful happen to him in forty days has 'acquired his world.'"

How is it possible for a human being to go for forty days without either a challenge or a wake-up call? Why has God put him or her in this world if not to grow? It cannot be that this person is

completely righteous, for in such a case, while he would perhaps need no wake-up calls, his challenges would nevertheless increase. God constantly pushes the righteous to grow more, achieve more, develop more — to help lift them to greater levels of Godliness.

The only possible scenario for an effortless forty-day period is as follows: A person becomes so distant from God that challenges will only push him further away and wake-up calls will achieve nothing. Such a person will be unable to experience God in a future existence. But for the few good choices he must have made during his lifetime, God is able to give him some level of goodness in this world. It's not a punishment to grant him goodness in this world, as opposed to in the next. As one so completely tied to this world, it's the only place in which he will be able to appreciate any goodness that is bestowed. Therefore, such a person will receive a life of goodness, with no challenges and no setbacks for the period of time his amount of goodness has earned him. He will be given his "next world" in this one — hence the phrase "acquired his world." Forty days without any trouble whatsoever is a very clear sign that a person is in such a situation.

Problems, in Judaism, far from being something bad, are a sign of spiritual vigor and vibrancy.

The more a person moves forward, the more he or she will be faced with challenge and difficulty.

This may not sound like much of an incentive to grow spiritually, but that is only if you look at pain as a "bad" thing. As I have said before and will say again — pain is not our enemy; distance from God is our enemy. Pain is the means through which we can fight the enemy and win the battle of this world. We can learn not to be frustrated and upset by pain, but rather to embrace it as a friend which is here to help us fulfill our potential. Then we will have the ability to deal with the question of "bad" things happening.

וברש"י ויהי בנסוע הארון - עשה לו סמניות מלפניו ומלאחריו, לומר שאין זה מקומו. ולמה נכתב כאן, כדי להפסיק בין פורענות לפורענות וכו' כדאיתא בכל כתבי הקודש (שבת קטז ע"א), פרשה זו יש בה כח לכלות את כח המזיקים והמקטרגים על ישראל, בכך ביאר הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל את הטעם למנהיגינו שבהוצאת ספר התורה אנו אומרים פרשה זו, מפני שאמרו בוזהר הקדוש (זוהר ח"ב דף רז ע"א) אמר רבי שמעון, כד מפקין ספר תורה בצבורא למקרא ביה, מתפתחין תרעי שמייא דרחמינן, ומעוררין את האהבה לעילא, ואיבעי ליה לבר נש למימר הכי, בריך שמה דמארי עלמא,

ברוך כבודך ואתורך, יהא רעותך עם עמך ישראל לעלם וכו', אם כן אותה שעה שהיא שעת הרחמים באים המקטרגים לקטרג שלא יושפעו אותם רחמים ויצונו על עם ישראל, לכן אנו אומרים פסוקים אלו שבכוחם לבטל את כל כוחות הרע, ויונסו אויבך ויפוצו משנאיך היינו המקטרגים שמסתלקים על ידי פסוקים אלו.

40 שמון פרשת בהעלותך השו"ב רכז

ויהי בנסע הארון ויאמר משה ... (י, לה)

רש"י בשם חז"ל עשה לו סמניות מלפניו ולאחריו כדי להפסיק בין פרעניות לפרעניות (שבת קטז) ורכבו הפירושים בזה אבל לא נתבאר יפה למה דוקא פרשה זו נכנסה להפסיק. וידועים דברי חז"ל דספ"ת של פה איתיות מצילין מן הדליקה דהו כמו ס"ת של ויהי בנסע דע"י נעשה לז' ס"ת והיא ס"ת שלימה ומצאנו רמז נאה בכמה"ט פסוק של ויהי בנסע יש בה י"ב תיבות כמו פסוק אחרון של תורה ולכל היד החזקה וכו' ופסוק של ובנחה יאמר יש בה ז' תיבות כמו פסוק ראשון של בראשית ברא אלקים עי"ש אלא דקשה דהסדר כאן מהופך ואולי י"ל דס"ת של ויהי בנסע כולל הכל מפני שמדבר על שני אופנים הנהגת השם פעם כאתגליא ופעם כאתכסיא דהיינו ויהי בנסע מדבר על ששת ימי המעשה שכשארם בתוך המלחמה עם יצרו וכימי עבדתו להכיר השגחת השם גם כשהוא נסתר וע"י התפלל משה דגם כשנסע ד' יכיר השגחתו ע"י יפוצו אויבך משא"כ בובנחה יאמר מדבר על שבת כשנח ממלחמתו ושם לשרשו וטועם ע"י נשמה יתירה מעין עוה"ב וזהו שובה ד' וא"כ פשוט דכאן הסדר מהופך דמתחילה הבריאה הי' ז' איתיות דאז ניכר פעולת ד' בבריאה משא"כ בשבירת הלוחות של ולכל היד החזקה יש י"ב איתיות דצריך לתקן ע"י י"ב שבטי י"ה וכאן בס"ת של ויהי בנסוע הגענו למדרגת והשיב לב בנים על אבותם ע"כ מתחיל בויהי בנסע ומגיע לתכלית של ובנחה - ובוה יש לבאר ענין ההפסק דפירש השפ"א דארץ ישראל א"א לקנות מבלי יסורים ואילו קבלו טרח הדרך של ג' ימים הי' די יסורים אלו לקנין הארץ אלא שהתאוננו על זה ולכן צריכים יסורים ארוכים וזהו הרמז בפרשת ויהי בנסע דאם זוכים היו זה ס"ת שלימה והולכים ישר מויהי בנסע עד ובנחה אבל אם לא זוכים לקבל הכל באהבה אז זקוק למהלך מבראשית עד לכל היד החזקה.